

które miało miejsce 26 III 2003 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Kaliszu pod hasłem: *Święty Kościół grzesznych ludzi w refleksji starochrześcijańskich pisarzy*.

Tytuł tekstu Księdza Profesora W. Myszora jest mylący, bo Autor – jak sam przyznaje w pierwszym zdaniu artykułu – zajmuje się zagadnieniem grzechu, jego odpuszczania i pokuty tylko w nauczaniu Orygenesa (185-253). Ów brak przedstawienia i rozwoju nauki u innych przedstawicieli teologicznej myśli Kościoła na ten temat (Tertuliana, św. Hipolita Rzymskiego, św. Cypriana, Klemensa Aleksandryjskiego) został uzupełniony w pracy Księdza Profesora B. Czesza. Interesujące i zarazem intrygujące pozostaje po dziś dzień pytanie o świętość Kościoła, mimo oczywistej nauki o przymiotach Kościoła przekazanych w *Credo* („Wierzmy (...) w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół”)²⁶, a także przyczynę (źródło) jego świętości, mimo tak oczywistej grzeszności jego członków. Autor odpowiada, że „Kościół jest święty, ponieważ w nim jest Duch Święty” i wyjaśnia: „Przymiotnik ten nie wyraża kwalifikacji moralnej członków Kościoła, a więc nie oznacza, że Kościół to po prostu społeczność świętych ludzi, lecz wyraża odniesienie Kościoła do Boga” (s. 21)²⁷. Można – i wydaje się, że trzeba – postawić pytanie, czy takie wy tłumaczenie wystarcza i nie ogranicza? Pomija się bowiem rolę i znaczenie osoby, naborzonych i nawracających się grzeszników, a także ich wkładu „w kształtowanie obrazu świętego Kościoła”. Szkoda, że nie było stać Księdza Profesora J. Pałuckiego – mimo znowu mylącego tytułu – na syntetyczne opracowanie tej kwestii, ale już samo skoncentrowanie się przez niego na nauczaniu św. Ambrożego (s. 33) wystarcza, by zauważyć, że tym zagadnieniem należy się zająć.

Pojawienie się nowego czasopisma poświęconego teologii Ojców Kościoła i ich recepcji należy odebrać ze wszech miar pozytywnie, pod warunkiem, że oba ośrodki naukowe KUL i Wydział Teologiczny UAM będą ze sobą współpracowały i organizowały publikację swoich materiałów.

Marek Marczewski – Lublin

3. OŚRODEK STUDIÓW NAD ŚW. AUGUSTYNEM W KRAKOWIE

Współcześnie, w Kościele i w świecie, obserwuje się renesans myśli augustyńskiej. Na Augustyna powołują się wierzący i niewierzący, teologowie i filozofowie, politycy i studenci. W Polsce zauważa się brak ośrodka naukowego, czy popularyzatorskiego, który celowałby w propagowaniu dorobku filozoficznego, teologicznego, monastycznego i kulturowego, wielkiego myśliciela schyłku starożytności, św.

²⁶ *Wyznanie wiary 150 Ojców*, w: *Dokumenty soborów powszechnych. Tekst grecki, łaciński i polski*, t. 1, układ i oprac. A. Baron – H. Pietras, Kraków 2001, 69; KK 8; KKK 811: „Te cztery przymioty, nierozdzielnie ze sobą połączone, wskazują na istotne rysy Kościoła i jego posłania”; zob. także: KK 39; 12; Dz 9, 13; 1Kor 6, 1; 16, 1; KKK 823-829.

²⁷ „Świętość Kościoła nie wynika bowiem z kondycji moralnej jego członków, lecz ze *statusu*, jaki nadaje mu Duch Święty (...). Uświęcicielem Kościoła bowiem jest Duch Święty, a nie człowiek” (*Duch Święty w Kościele a grzechy jego członków. Próby wyjaśnień u przedniejszych Ojców Kościoła* s. 25).

Augustyna z Hippony. Świeccy, zakonnicy, kapłani, niejednokrotnie poszukują pomocy w zdobyciu jakiegoś tytułu, cytatu, artykułu lub dzieła Augustyna. Niestety, nie otrzymują takiej pomocy, ponieważ w Polsce nie ma nawet jednej biblioteki augustiańskiej. Zakon Augustianów, istniejący w Polsce z krótkimi przerwami od początków XIV wieku, należąc do ruzyny duchowych spadkobierców wielkiego Ojca Kościoła, widzi konieczność uzupełnienia tej luki. Droga, ma być powołanie do życia Ośrodka Studiów nad św. Augustynem, który szukałby szerokiej formuły propagowania doktryny i tradycji augustiańskiej.

1. Cele Ośrodka. Ogólnym celem Ośrodka będzie szukanie formuły dla studiów interdyscyplinarnych propagujących myśli św. Augustyna z Hippony, europejskiego Afrykańczyka. Działalności Ośrodka Studiów nie będziemy sprowadzać wyłącznie do badań historycznych, chociaż studia historyczne będą stanowiły oś badań. Naszym zamierzeniem jest odzyskanie przez „człowieka europejskiego w Polsce” poczucia istnienia pewnych „trwałych kulturowych”, zakorzenionych w filozofii i teologii św. Augustyna, które można zaadoptować w dzisiejszej kulturze i w społeczeństwie pluralistycznym. Są nimi takie pojęcia i dziedziny, jak chociażby: estetyka, epistemologia, antropologia, hermeneutyka, eklezjologia, monastycyzm, myśl polityczna. Tej formuły będziemy szukać przy pomocy polskich ośrodków naukowych: PAT – Kraków, UJ – Kraków, UKSW – Warszawa, UW – Warszawa, KUL – Lublin, UŚ – Katowice. Będziemy także pytać o doświadczenia podobnych ośrodków za granicą: *Augustinianum* – Rzym, Heverlee, Leuven – Belgia, *Institute of Studies of St. Augustine and Augustinian Tradition* – Villanova, *St. Augustine Institute* – Bône, Algieria. Chcielibyśmy dzielić się ich doświadczeniem i pracować w łączności z nimi. Wmiarę rozwoju i możliwości Ośrodek będzie chciał prowadzić działalność dydaktyczną. Byłby to dodatkowy program kursów uzupełniających dla studentów różnych kierunków humanistycznych. W dalszej przyszłości, w miarę rozwoju i możliwości Ośrodek mógłby być przekształcony w Instytut Augustiański.

Do szczegółowych zaś celów Ośrodka należeć będą: utworzenie formuły propagowania tradycji augustiańskiej w ramach tzw. *Colloquia Augustiniana*. W trakcie roku akademickiego, raz w miesiącu, w Ośrodku odbywać się będą spotkania poświęcone wybranym tematom z zakresu szeroko rozumianych nauk humanistycznych: filozofia, teologia fundamentalna, teologia dogmatyczna, duchowość, historia monastycyzmu, retoryka, politologia, kulturoznawstwo – ich tematyka podejmowana będzie w kluczu augustiańskim; utworzenie ogólnodostępnej specjalistycznej Biblioteki Augustiańskiej, obejmującej wszystkie dostępne *polonica*, odnoszące się do św. Augustyna, oraz w miarę możliwości, prace o charakterze międzynarodowym; w miarę rozwoju oraz możliwości organizacyjnych i finansowych, *Colloquia Augustiniana* zaczęłyby przerażać się w regularne wykłady, a ośrodek stałby się miejscem systematycznej pracy dydaktycznej w ramach PAT; w zamierzeniu, ośrodek będzie miejscem spotkań zakonów opierających swoje życie na Regule św. Augustyna: Augustianie, Dominikanie, Paulini, Bonifratrzy, Kanonicy Regularni św. Augustyna, Premonstratensi. Nasze zaproszenie jest skierowane także do Zgromadzeń zakonnych żeńskich, które swoje życie opierają na Regule św. Augustyna. Celem byłaby wymiana doświadczeń na temat życia duchem „regulodawcy” w zmieniającej

się kulturze; w miarę rozwoju i możliwości, Ośrodek miałby stać się centrum wydawniczym firmującym publikacje z zakresu studiów nad św. Augustynem; dalszym wreszcie zamiarem byłoby szukanie formuły wprowadzenia św. Augustyna w dusz-pasterstwo współczesne.

2. Drogi rozwoju. Do najbliższych zadań Ośrodka należeć będą: a) organizacja sesji poświęconych myśli św. Augustyna, a mianowicie: urządzenie sali konferencyjnej na *Colloquia Augustiniana*; raz w roku, w okolicach rocznicy urodzin św. Augustyna, bądź w okolicach 24 kwietnia (święto Nawrócenia św. Augustyna) organizowanie sesji popularnonaukowych, w trakcie których byłyby przynajmniej 2 wystąpienia znanych naukowców, dyskusja panelowa, krótkie wystąpienia młodych naukowców – sesje te powinny być możliwie całodzienne, połączone z możliwością posiłku i noclegu; wygłaszanie w czasie sesji referatów, które później będą publikowane w formie książkowej; b) organizacja biblioteki augustiańskiej, a mianowicie: zatrudnienie bibliotekarza i urządzenie lektorium bibliotecznego; zaproszenie do współpracy przy organizacji biblioteki pokrewnych ośrodków naukowych; utworzenie katalogu ręcznego i komputerowego, dostępnego w internecie; c) powołanie Rady Patronackiej Ośrodka, w której skład wejdą osoby ze świata nauki, tak z Polski, jak i z zagranicy. Ma to być grupa obejmująca oprócz znanych osobistości augustiańskich, także osoby bezpośrednio nie należące do naszej rodziny zakonnej. Zadaniem Rady będzie sprawowanie formy mecenatu po to, aby rosło zainteresowanie dziełem. Istnienie Rady pomoże też pozyskać sponsorów, a także poszerzać księgozbiór.

3. Prawa własności. Ośrodek będzie w całości własnością Zakonu Augustianów. Jego władze będą powoływane z poszanowaniem i zgodnie z prawem uniwersyteckim, kanonicznym i zakonnym. Za model może posłużyć tutaj praktyka stosowana w Instytucie Patrystycznym *Augustinianum* oraz statuty tej jednostki. Lokalizacja szczegółowa Ośrodka zostanie ustalona w przyszłości.

5. Finansowanie. Na organizację Biblioteki Zakon Augustianów wygospodaruje ze swojego budżetu środki finansowe na: pensję dla bibliotekarza i zorganizowanie lektorium bibliotecznego, organizację *Colloquia Augustiniana*, wykonanie i oprawienie serii zdjęć z fresków augustiańskich z San Gimignano, którymi zostanie przyozdobiona biblioteka oraz sala konferencyjna, a także opracowanie projektu biblioteki. Na dalsze prace rozruchowe Ośrodek będzie starał się pozyskać środki od prywatnych sponsorów z Polski i zagranicy, interesując ich Radą Patronacką, przedstawiając im szczegółowe projekty poszczególnych elementów programu. Innym źródłem finansowania będzie wykorzystanie dotacji z Unii Europejskiej w ramach programów pomocowych dla oświaty i kultury. Będziemy usiłowali stworzyć porozumienie z innymi Instytutami Augustiańskimi w świecie w celu pozyskania literatury i stworzenia własnej biblioteki obejmującej *Opera omnia Sancti Augustini*, wszystkie *polonica* augustiańskie oraz literaturę zagraniczną. W miarę możliwości oraz w miarę postępującej działalności dydaktycznej, Ośrodek będzie się także starał się pozyskać środki państwowe na swoją działalność.